

Onderstaande tekst is van toepassing op de verplaatsing van het hoogspanningstracé in Nieuwegein-noord.

Wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet (voortgang energietransitie), wet VET.

MEMORIE VAN TOELICHTING (van toepassing zijnde gedeelte)

Hoofdpijnen wetsvoorstel

De hoge bevolkingsdichtheid van Nederland in combinatie met de vraag naar elektriciteit en het hiervoor benodigde transportsysteem heeft ertoe geleid dat in de loop van de tijd situaties zijn ontstaan waar woningen en hoogspanningsverbindingen zich zeer dicht bij elkaar bevinden. Door toepassing, sinds 2005, van het zogenaamde voorzorgsbeleid ten aanzien van magneetvelden is er verschil ontstaan tussen verbindingen of woonwijken, die voor of na 2005 zijn aangelegd. Door een regeling voor de verkabeling (het ondergronds aanleggen) of verplaatsing van bestaande verbindingen op te nemen in het wetsvoorstel, kan dit bestaande verschil worden opgeheven.

4.7 Verplaatsen of ondergronds aanleggen van een hoogspanningsverbinding

Om de gezondheid van burgers te beschermen beveelt de Europese Unie aan dat het magneetveld niet sterker mag zijn dan 100 microtesla. Alle voor het publiek toegankelijke plaatsen bij hoogspanningslijnen in Nederland voldoen hier aan; er is dan ook nergens in Nederland sprake van een onveilige situatie. Het kabinet erkent echter dat er een maatschappelijke wens is ontstaan om bewoners ook in bestaande situaties waar hoogspanningsverbindingen en woningen zich dichtbij elkaar bevinden, te ontlasten. Het kabinet wil aan die wens tegemoet komen door uitkoop van woningen onder een hoogspanningsverbinding mogelijk te maken en door het verplaatsen of onder de grond brengen van hoogspanningsverbindingen te stimuleren.

Met dit wetsvoorstel wordt mogelijk gemaakt dat een aantal hoogspanningsverbindingen in de directe nabijheid van woningen door de netbeheerder kan worden verplaatst of onder de grond kan worden gebracht, het zogenaamde verkabelen. Een verzoek kan door een gemeente of provincie of door gemeente(n) en provincie(s) gezamenlijk worden gedaan. Hiermee wordt geborgd dat er bij de bevoegde decentrale overheden bereidheid bestaat de ruimtelijke inpassing te verzorgen die voor het verzoek nodig is.

De situatie dat woningen in de buurt van hoogspanningsverbindingen staan, is niet door toedoen van één partij ontstaan. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van verschillende overheden (rijk, provincies en gemeenten), de netbeheerders en bewoners, die hierover in het verleden keuzes hebben gemaakt. Daarom is het vanzelfsprekend dat bovengenoemde partijen samen naar een oplossing zoeken voor de ongewenste effecten van de destijds gemaakte keuzes en de kosten en lasten daarvan zoveel als mogelijk gezamenlijk worden gedragen. Dit wetsvoorstel voorziet daarin, doordat de verzoeker verplicht wordt een bijdrage te leveren aan de kosten. Verkabeling en verplaatsing levert lokale en/of regionale voordelen op. Daarom zal een nader te bepalen percentage van de kosten door de verzoekende gemeente en/of provincie worden betaald. Met de bijdrage die de verzoeker verplicht is te doen, wordt voorkomen dat door de netbeheerder investeringen gedaan gaan worden voor situaties die op lokaal of regionaal niveau niet of maar in beperkte mate als een knelpunt worden ervaren. Het deel van de kosten dat niet door de verzoeker wordt betaald, zal worden verdisconteerd in de transporttarieven voor elektriciteit. Het gevolg

daarvan is dat voor dit deel alle afnemers van elektriciteit mee betalen aan het uitvoeren van deze taak.

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur zullen regels worden gesteld over de hoogte van het gedeelte van de kosten dat de verzoeker moet bijdragen. Hierbij is het amendement van de leden Agnes Mulder en Jan Vos (Kamerstukken II 2015/16, 34 199, nr. 37) van belang, waarin wordt verzocht om bij het bepalen van de bijdrage van de verzoeker rekening te houden met de gemeentelijke draagkracht en het aantal kilometers hoogspanningsverbinding waarvoor ondergronds brengen of verplaatsen aan de orde is. Met gemeenten en provincies is constructief overlegd over de decentraal te betalen eigen bijdrage. De uitkomsten van dit overleg vormen de basis voor de op te stellen algemene maatregel van bestuur.

De verplichting om te verkabelen of te verleggen wordt in het wetsvoorstel beperkt. Ten eerste geldt voor verkabelen dat moet worden voldaan aan de eisen ten aanzien van de minimale lengte van het te verkabelen tracé. Verder geldt de verplichting om te verkabelen of te verleggen slechts voor door de Minister aangewezen gedeelten van het net. Met deze aanwijzing wordt geborgd dat netbeheerders niet worden verplicht op verzoek van de decentrale overheden delen van het net te verkabelen of te verplaatsen waar dat technisch niet haalbaar is of in gevallen waarin dit financieel inefficiënt is. De technische haalbaarheid is vooral bij het spanningsniveau van 220 kV en 380 kV van belang. Momenteel is de mogelijkheid om delen van het net met dit spanningsniveau, bijvoorbeeld de 380kV-verbindingen tussen Diemen, Krimpen a/d IJssel, Maasbracht, Dodewaard, Hengelo en Zwolle onder de grond te brengen beperkt, gelet op de aanzienlijke risico's voor de leveringszekerheid, die hiermee samenhangen. Niet uit te sluiten valt dat dit in de toekomst verandert.

De aanwijzingsbevoegdheid van de Minister is verder nodig om de samenhang tussen het in dit wetsvoorstel opgenomen verplaatsings- en verkabelingsmogelijkheden en de reeds genoemde uitkoop van woningen onder hoogspanningsverbindingen te borgen. In dat verband wordt bezien op welke wijze bewoners van onder die verbinding gelegen woning het meest kostenefficiënt kunnen worden ontlast. In eerste instantie zullen delen van het net worden aangewezen die zijn genoemd in de brief van de Minister van Economische Zaken van 3 juli 2014 (Kamerstukken II, 2013/14, 31 574, nr. 36). Het betreft verbindingen in het bewoonde gebied van bevolkingskernen met een spanningsniveau van 50kV, 110kV en 150kV, waarvoor vanwege de hoge bewoningsdichtheid wordt aangenomen dat verkabelen kostenefficiënter is dan uitkoop van de woningen onder het betreffende tracé. Ter uitvoering van de motie Dik-Faber (Kamerstukken 34 199, 2015/16, nr. 44) vindt verder een onderzoek plaats in hoeverre het mogelijk is ook in het buitengebied tracés met een spanningsniveau van 50kV, 110kV en 150kV en tracés met een spanningsniveau van 220kV en 380kV, kostenefficiënt en ruimtelijk inpasbaar te verleggen of te verkabelen. Daarbij wordt onder meer onderzocht wat de kosten zijn voor het verkabelen of verleggen van het betreffende tracé, mede in relatie tot de kosten van uitkoop van woningen die loodrecht onder deze verbindingen staan. Indien blijkt dat verkabelen of verplaatsen kostenefficiënter is dan uitkoop van de betreffende woningen kan het betreffende tracé worden aangewezen.

Een college van burgemeester en wethouders of gedeputeerde staten kan, voor het overgaat tot het indienen van een verzoek om een deel van het net te verkabelen of te verplaatsen, de netbeheerder verzoeken een onderzoek uit te voeren naar de technische en ruimtelijke haalbaarheid daarvan. Niet valt uit te sluiten dat daaruit blijkt dat uitvoering van het verzoek, ondanks eerdere aanwijzing van het desbetreffende tracé, niet mogelijk is. Om in die gevallen de netbeheerder de mogelijkheid te bieden het verzoek terzijde te leggen is een ontheffingsmogelijkheid in dit voorstel opgenomen. De netbeheerder kan de Minister verzoeken om een ontheffing. De aanwijzing van het betreffende tracé zal daarna door de Minister worden ingetrokken. Indien een dergelijke ontheffing wordt verleend, hoeft het

verzoek niet te worden ingewilligd. Van de kosten voor het door de netbeheerder uitgevoerde het onderzoek wordt tevens een deel betaald door de verzoeker. Evenals voor de bijdrage van de verzoeker aan het verplaatsen of verkabelen worden hierover regels gesteld bij of krachtens algemene maatregel van bestuur.

Er is niet genoeg capaciteit bij netbeheerders om bij veel gelijktijdige verzoeken alle verplaatsings- en verkabelingstracés op hetzelfde moment uit te voeren. Daarom worden in overleg met de netbeheerder en gemeenten en provincies regels gesteld over de volgorde van uitvoering. Gedacht kan worden aan uitvoering in de volgorde waarin de aanvragen door de netbeheerder zijn binnengekomen. **Streven is het totale programma binnen 15 jaar af te ronden.**

Een netbeheerder die delen van zijn net op verzoek ondergronds brengt of verplaatst kan hierdoor slechter scoren in (internationale) benchmarks en er kan sprake zijn van desinvesteringen, omdat verbindingen die nog niet volledig zijn afgeschreven, toch worden vervangen. ACM houdt in haar besluit over de methode van regulering rekening met deze specifieke aspecten van verkabeling, bijvoorbeeld bij het beoordelen van de efficiëntie van de netbeheerder. Om daarvoor ruimte te bieden bevat dit wetsvoorstel wijzigingen van artikelen in paragraaf 6 van hoofdstuk 3 van de Elektriciteitswet 1998.

Onderdeel W

Met het voorstelde artikel 22a van de Elektriciteitswet 1998 wordt geregeld in welke gevallen een netbeheerder een bovengronds gedeelte van een net moet verplaatsen of vervangen voor een ondergronds deel. In paragraaf 4.7 van het algemeen deel van deze toelichting is de achtergrond bij dit artikel uiteengezet. Een college van burgemeester en wethouders of gedeputeerde staten kan een verzoek indienen, waaraan de netbeheerder gehoor moet geven. Deze beperkte kring van verzoekers is gekozen vanwege de ruimtelijk inpassing die nodig is om het verplaatsen of vervangen mogelijk te maken. De verplichting om een gedeelte van het net te vervangen geldt op grond van het eerste lid, onderdeel a, subonderdeel 1o, slechts voor gedeeltes die ten minste 1.000 meter lang zijn. Deze beperking wordt gehanteerd om de stabiliteit van het net te kunnen waarborgen en geldt niet indien het betreffende deel een spanningsniveau kent van 50kV. Verder geldt een minimale lengte van 500 meter indien het betreffende netdeel direct verbonden is met één van de in het eerste lid, onderdeel b, subonderdeel 1o, genoemde soorten stations. Voor de verplichting om netdelen te verplaatsen is geen minimale afstand opgenomen. Dit komt tot uitdrukking door de formulering «voor zover het een te vervangen deel betreft» aan het slot van onderdeel a van het eerste lid. De verplichting voor netbeheerders geldt slechts voor door de Minister aangewezen delen van het net. Het tweede lid bepaalt dat een hoogspanningstracé slechts wordt aangewezen indien het vervangen of verplaatsen kostenefficiënt is. Zoals in het algemene deel van deze toelichting is aangegeven worden verschillende alternatieven voor het ontlasten van bewoners door middel van een alternatievenonderzoek vergeleken. Indien is gebleken dat verplaatsing of vervangen kostenefficiënt is, kan het betreffende tracé worden aangewezen. Indien een deel van een verbinding wordt aangewezen kan daarvoor een verzoek om verkabeling of verplaatsing worden ingediend. Belanghebbenden kunnen tegen een besluit tot aanwijzing bezwaar en beroep instellen, omdat sprake is van een besluit van algemene strekking. Het tweede lid bepaalt verder dat een netdeel slechts voor verkabeling of slechts voor verplaatsing kan worden aangewezen. In het voorgestelde zesde lid is bepaald dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels kunnen worden gesteld over het deel van de kosten dat door de verzoeker wordt betaald en over de bestanddelen waaruit deze kosten bestaan. Gedacht kan worden aan regels over de door een verzoeker reeds aan de netbeheerder betaalde onderzoeks- en voorbereidingskosten, waarvoor kan worden bepaald dat deze deel uitmaken van de totale kosten, al dan niet nader uitgewerkt in de vorm van een matrix. Voorts worden regels gesteld volgorde waarin het vervangen plaatsvindt. Hiervoor zijn verschillende varianten mogelijk, zoals de volgorde

waarin het verzoek is gedaan, de snelheid waarmee de benodigde randvoorwaarden (zoals vergunningen, aanpassing bestemmingsplan) kunnen worden gerealiseerd, of een combinatie daarvan. Het betreft derhalve regels met een technisch karakter. In dat licht maakt het zesde lid delegatie van dergelijke regels bij algemene maatregel van bestuur naar ministeriële regeling mogelijk.

Tweede Kamer, vergaderjaar 2016–2017, 34 627, nr. 3 15

Bron: Memorie van toelichting van de wijziging van de Elektriciteitswet 1998 en van de Gaswet (voortgang energietransitie)

De voorgaande tekst is samengesteld uit voornoemde bron door de secretaris van het wijkplatform ZHGB